

Eén, twee, in de maat!

Dirigeer de klas

Lesduur: 50 minuten

Lesvorm: opdrachten

Werkwijze: groepjes

Wat heb je nodig?

- computer met internet
- eventueel een lang dun stokje

Heb je weleens een klassiek concert gezien? Dan zag je voor het orkest de dirigent staan. Hij heeft een stokje in zijn hand en maakt allerlei gebaren. Maar wat doet hij eigenlijk precies?

Vraag aan de kinderen: *Wie kent er een dirigent? Wie weet wat een dirigent doet?* Praat er samen over.

Kijk naar een filmpje van Schooltv over dirigeren. Kijk tot 5:33".

<http://www.schooltv.nl/video/muziek-klassiek-afl4-de-dirigent-en-het-orkest/#q=orkest>

Vraag: *Wat weet je nu over de taken van een dirigent?*

Kies een van de opdrachten hierna. Als je klaar bent en je hebt tijd over, doe dan nog een opdracht.

Opdracht 1

Maestro, muziek!

Wist je dat er in Nederland hele goede symfonieorkesten zijn? Veel van de dirigenten van deze orkesten zijn internationaal bekend. Kies een of meer dirigenten en zoek op van welk orkest hij op dit moment dirigent is.

En uit welk land komt hij oorspronkelijk?

• Marc Albrecht	• Ton Koopman
• Ricardo Chailly	• Reinbert de Leeuw
• Valeri Gergiev	• Lawrence Renes
• Bernhard Haitink	• Yannick Nézet-Séguin
• Maris Jansons	• Jaap van Zweden

Vertel aan de hele klas wat je gevonden hebt.

Opdracht 2

Tegelijk beginnen en stoppen

Stap 1 Wijs in jullie groepje een dirigent aan.

Stap 2 Spreek een signaal (handgebaar) af dat aangeeft wanneer jullie beginnen en een signaal dat betekent 'stoppen'.

Stap 3 Iedereen behalve de dirigent mag nu een stukje neuriën of fluiten. Doe het allemaal tegelijk. Het maakt niet uit dat het misschien niet zo mooi klinkt samen. Doe het eerst zonder de dirigent. Hoe gaat dat?

Stap 4 Kijk nu allemaal naar de dirigent. Hij geeft aan wanneer jullie beginnen en stoppen met neuriën of fluiten.

Stap 5 Oefen net zo lang tot het lukt om tegelijk te stoppen en te beginnen.

Stap 6 Wissel een paar keer van rol, zodat iedereen een keer de dirigent is.

Opdracht 3**De maat slaan**

Stap 1 Wijs in jullie groepje een dirigent aan.

Stap 2 De dirigent slaat straks een vierkwartsmaat: een maat met vier tellen. Kijk eventueel nog eens naar het filmpje van Schooltv om te zien hoe dat moet. De dirigent mag een stokje gebruiken als hij dat wil.

Stap 3 De anderen in het groepje tikken ieder een eigen ritme. Elk ritme moet in de vierkwartsmaat gespeeld worden. Tik het zachtjes met je hand of potlood op tafel. Kies uit:

- twee tikken (één op de eerste tel en één op de derde tel van de maat)
- acht tikken (twee tikken in elke tel van de maat)
- vier tikken (de eerste en de derde tel hard, de tweede en de vierde tel zacht)
- vier tikken (de tweede en de vierde tel hard, de eerste en de derde tel zacht)

Let op: de acht tikken gaan dus veel sneller dan de vier tikken. De twee tikken gaan het langzaamst.

Stap 4 Oefen het ritme een paar keer voor jezelf.

Stap 5 Kijk allemaal naar de dirigent. Hij geeft het teken om te beginnen en slaat de maat. Iedereen heeft een tik op de eerste tel van de maat. Let op de dirigent: aan zijn gebaren kun je zien bij welke tel jullie zijn.

Stap 6 Oefen de maat tot het goed gaat.

Stap 7 Als het heel goed gaat, kun je misschien een paar maten achter elkaar spelen.

Hoe ging het?

Praat na. Hoe ging de opdracht?

- Wat vond je het makkelijkst? Waarom?
- Wat vond je het moeilijkst? Waarom?
- Als je een dirigeer-opdracht gedaan hebt: is het gelukt? Moesten jullie lang oefenen voor het goed ging? Hoe kwam dat?
- Denk je dat het beroep dirigent moeilijk is? Waarom?

Tips bij les 'Eén, twee, in de maat'

Klassieke muziek en de instrumenten die daarin een rol spelen zijn voor veel kinderen onbekend terrein. Beeld en geluid helpen om het levendiger en tastbaarder en minder abstract te maken.

Kijk en luister bijvoorbeeld eens naar:

- *Peter en de wolf* van componist Sergej Prokofjev. Dit is een spannend muzikaal verhaal waarin elk instrument gekoppeld is aan figuren uit het verhaal, waardoor de kinderen de instrumenten en hun klanken op speelse wijze leren kennen. Er zijn vele uitvoeringen van op cd, maar ook op YouTube en regelmatig live als concert. Er is ook een prachtige app voor de iPad: *Pierre et le Loup* (in het Frans) waarmee je het hele muziekstuk en alle instrumenten op een bijzondere manier kunt verkennen.
- Ook de *Young Person's Guide to the Orchestra* (Benjamin Britten) neemt de kinderen aan de hand langs alle instrumenten in een orkest. Hiervan zijn diverse uitvoeringen te vinden op YouTube.
- De websites van een aantal orkesten hebben een kopje 'educatie' waar concrete informatie en tips te vinden zijn. Bijvoorbeeld: 'onderwijs' bij www.residentieorkest.nl.